

Recerca d'avantguarda

Catalunya concentra la meitat dels centres d'elit científica d'Espanya

Quatre instituts figuren entre els vuit elegits en la primera edici3n del programa Severo Ochoa

La distinció del ministeri suposa una injecci3n de quatre milions d'euros en quatre anys

ANTONIO MADRIDEJOS / BARCELONA
ANTONIO M. YAGUE / MADRID

Catalunya, com va apuntar fa uns dies la ministra Cristina Garmendia, «és, amb diferència, la primera comunitat en recerca científica». I ho ratifiquen els fets: la primera edici3n del programa Severo Ochoa, promogut pel seu departament per fer prevaldre la qualitat

de la recerca a Espanya mitjançant una injecci3n econ3mica milionària, va reconèixer ahir quatre centres de Catalunya entre els primers vuit d'Espanya. Cadascun d'ells rebrà un mili3n d'euros anuals durant quatre anys –és a dir, un total de quatre milions–, al marge del seu finançament ordinari, perquè puguin fer un salt de qualitat en les seves punteres recerques.

Els quatre centres catalans que entren a formar part de l'elit oficial s3n el Barcelona Supercomputing Center (BSC), l'Institut de Ciències Fot3niques (Icfo), l'Institut de Recerca Biomèdica (IRB) i la Barcelona Graduate School of Economics (GSE). Els acompanyen tres centres a Madrid –CNIO (càncer), CNIC (malalties cardiovasculars) i l'Institut de Ciències Matemàtiques del CSIC– i un a les

illes Canàries (Institut d'Astrofísica, IAC). L'avaluaci3n l'han portat a terme tres comitès formats per 12 científics internacionals de prestigi encapçalats per tres premis Nobel. Únicament França, Alemanya i el Regne Unit tenen programes similars.

Al marge de la dotaci3n econ3mica, els seleccionats amb el segell Severo Ochoa també podran

solicitar personal addicional en altres subprogrames i disfrutaran d'un distintiu inequívoc que aspira a atraure el mecenatge privat. El programa concedirà en els pr3xims quatre anys un límit de 10 acreditacions anuals fins a formar un màxim de 40 centres o unitats, segons van explicar fonts del departament de Garmendia. Al final dels quatre anys, els centres que vulguin seguir

els seleccionats de Barcelona

IPRB

IRB (BIOMÈDICA) ▶ BARCELONA

Abordar la metàstasi des de tots els flancs

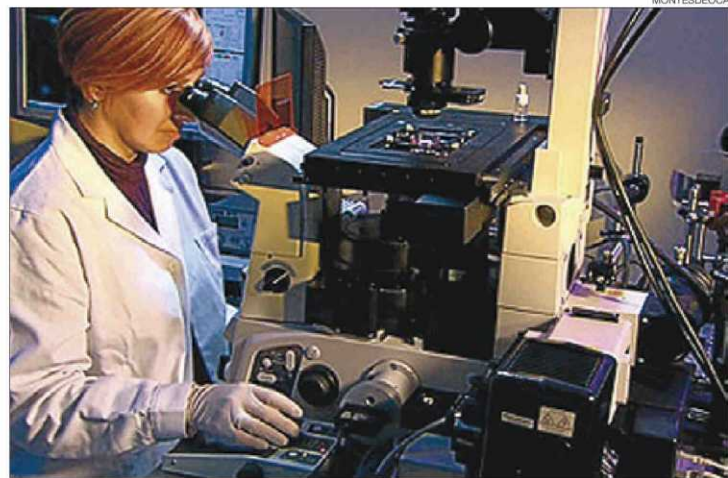
L'Institut de Recerca Biomèdica (IRB), situat al Parc Científic de Barcelona, és un dels centres de recerca de Catalunya més importants (460 treballadors), tot i que es va fundar fa a penes sis anys. «Hem avançat ràpid perquè els deures els hem fet bé», destaca orgullós el seu director, Joan Guinovart. «Som un centre únic a Espanya, i dels pocs del món, que podem abordar els reptes des de tres punts de vista: biologia mèdica,

biologia estructural i química». La inversió del Severo Ochoa es destinarà justament a un projecte que estudiarà la metàstasi del càncer des d'aquests flancs, «una aproxima

Joan Guinovart,
director: «Hem avançat ràpid perquè hem fet bé la feina»

ci3n mltidisciplinària», segons paraules de Guinovart. L'IRB va ser creat l'any 2005 per la Generalitat de Catalunya i la Universitat de Barcelona (UB).

En un centre amb tant de personal i amb un presupost tan elevat com l'IRB, un mili3n d'euros anuals és «una cosa collonuda, sobretot en els temps de restriccions que corren, però òbviament aix3 no ho canvia tot». «No farem el que no hàgim fet fins ara –prossegueix el director del centre–, però sí és clar que facilitarà molt el treball dels grups ja existents». En aquest sentit, més que a fixatges de científics consagrats, bona part de la inversió rebuda es destinarà a l'«atracci3n» de personal jove (estudiants i postgraus). ≡

MONTESDEOCA

ICFO (FOT3NICA) ▶ CASTELLDEFELS

El làser com a eina per a la salut i l'energia

L'Institut de Ciències Fot3niques (ICFO), fundat el 2002, es troba en l'avantguarda mundial de l'3ptica, una ciència tot terreny que s'endinsa en les noves tecnologies de la informaci3n (quàntica), la nanoelectr3nica, l'emmagatzematge de dades, les tècniques de detecció remota, la cirurgia làser i l'3ptica biomèdica, entre molts altres camps. L'institut va ser creat per la Generalitat de Catalunya i la Universitat Politècnica de

Catalunya (UPC) al seu campus de Castelldefels. «El reconeixement es destinarà essencialment a reforçar els programes per atraure el talent jove, incorporar científics prometedors, en camps com la salut i l'energia», explica el director de l'ICFO, Lluís Torner. «En aquests temps d'estretors, els diners ens cauen com del cel», afegeix. L'ICFO compta actualment amb uns 200 treballadors, però espera arribar als 300 quan es trobi a ple rendiment.

Lluís Torner,
director: «Aquí teníem jugadors d'elit, però ens faltaven els equips»

Torner, que es declara «tremendament content», va afirmar ahir que el programa Severo Ochoa és una «bona idea» per reconèixer l'excel·lència científica: «Espanya té investigadors individuals excel·lents, però històricament ha sigut impossible fer bona ciència perquè no es disposava d'institucions amb capacitat per realitzar-la. Teníem jugadors d'elit, però necessitàvem equips de Champions». ≡

en el programa hauran de tornar a competir.

«Ja tocava fer alguna cosa així. Si ets bo i tens bons resultats, és lògic que se't recolzi per millorar encara més», considera Joan Guinovart (IRB). És el final del cafè per a tothom. Amb aquests diners, els centres més rendibles fan un salt qualitatiu. «La gent ha de pensar que és tan important mantenir la recerca com la sanitat o la renda mínima -adverteix Guinovart-. Si no s'actua així, quan s'acabi la crisi internacional no estarem en disposició de tornar a crear ocupació». El problema, és clar, és que només hi han entrat vuit centres: «Esperem que el programa es mantingui en els pròxims anys per poder distingir centres molt bons que s'ho mereixen també», van reiterar Mateo Valero (BSC) i Lluís Torner (Iefo), en afusió a instituts com el Centre de Regulació Genòmica de Barcelona, un dels grans absents.

el procés

1 ÀREES CIENTÍFIQUES

Quatre dels vuit centres d'excel·lència seleccionats pertanyen a l'àrea de ciències físiques i enginyeries (BSC-CNS, ICMAT, ICFO i IAC), tres a la de ciències de la vida i medicina (CNIO, CNIC i IRB) i un a ciències socials i humanitats (BGSE).

2 LA SELECCIÓ

Les institucions han estat escollides entre els 22 centres finalistes, d'un total de 72 presentats, que competien per obtenir un dels fins a 10 distintius. Se'ls exigia comptar amb investigadors de prestigi internacional i exposar un projecte de qualitat.

3 EL JURAT

Les candidatures han estat avaluades per tres comitès de selecció, compostos íntegrament per científics internacionals de prestigi procedents de 12 països i encapçalats per un premi Nobel per a cada àrea: Samuel Ting, Robert Huber i Roger B. Myerson.

4 FUTURES CONVOCATÒRIES

Durant els pròxims tres anys es convocaran un màxim de 10 certificats fins a arribar a un màxim de 38, ja que aquest any només se n'han atorgat vuit, cosa que suposa un desemborsament de 96 milions d'euros. Es desconeix la data de la pròxima convocatòria.

El recolzament serà molt important econòmicament, sobretot en temps de retallades, i també «per arribar a molta més gent» en el cas de centres menys coneguts, com l'Institut de Ciències Matemàtiques del CSIC. «Et dona un distintiu que et col·loca entre el millor del país. Permetrà un finançament addicional, contractar més investigadors i posar en marxa programes que, si no, hauria sigut impossible. És el millor que li podia passar a un centre nou com el nostre, amb només un milió d'euros de pressupost», va comentar el seu director, Manuel de León.

«El reconeixement indica que anem pel bon camí -va considerar des de Nova York el cardòleg Valentí Fuster, director general del CNIC-. Suposa una injecció econòmica que ens permetrà posar en marxa un projecte multidisciplinari, únic al món, per al desenvolupament i l'aplicació de nous projec-

tes d'imatge no invasiva en recerca i tractament de malalties cardiovasculars, que evitarà el patiment de les seves conseqüències devastadores i un enorme cost econòmic». Fuster es va mostrar convençut que aquest programa tindrà molta visibilitat i augmentarà l'interès dels investigadors per treballar al CNIC, «cosa que permetrà prosseguir amb la incorporació de personal d'excel·lència». «El més important és crear xarxes que elevin la qualitat de la recerca espanyola», va afegir.

El director del IAC, Francisco Sánchez, va confiar que el reconeixement sigui «una mica com un paraigua» per protegir la recerca, en un moment en què, va comentar, no està definit el pressupost del centre ni garantit que segueixin en funcionament instal·lacions com el Gran Telescopi Canàries. «El premi ajuda econòmicament, però també dona un caixet per obtenir fons», va afegir Sánchez. ■

BGSE

BARCELONA GSE (ECONOMIA) ▶ BARCELONA

Investigar en economia amb esperit científic

La Barcelona Graduate School of Economics (Barcelona GSE), que ha estat l'únic centre seleccionat procedent de l'àmbit de les ciències socials, és una fundació privada de complex organigrama en el qual s'inclouen el Departament d'Economia de la UPF, la Unitat d'Anàlisi Econòmica de la UAB, l'Institut d'Anàlisi Econòmica del CSIC i el Centre de Recerca en Economia Internacional (CREI), també de la Universitat Autònoma de

Barcelona. De fet, com avança el seu director general, Eduard Vallory, els diners es destinaran a reforçar les investigacions que ja porten a terme les quatre peces del puzzle,

Eduard Vallory, director general: «Els nostres 4 centres fan investigació de frontera»

com també a l'atracció de personal i l'organització de seminaris. «És una grandíssima notícia per a una institució tan jove com la nostra -diu Eduard Vallory-. És un reconeixement per a quatre grups que fan investigació de frontera».

La Barcelona GSE reuneix 149 professors afiliats, que són al mateix temps investigadors dels quatre grups acadèmics, dels quals un 44% són estrangers. El seu impacte científic ja va ser reconegut el mes de juny passat al quedar situada entre els 10 millors departaments d'economia del món en el rànquing RePEC. La Barcelona GSE va ser creada l'any 2006 sota l'impuls d'Andreu Mas-Colell, catedràtic de la UPF i actualment conseller d'Economia. ■

ALVARIO MONJE

BSC-CNS (SUPERCOMPUTACIÓ) ▶ BARCELONA

Potència de càlcul per a la medicina a mida

El Barcelona Supercomputing Center (BSC-CNS), l'element més emblemàtic del qual és l'ordinador Mare Nostrum, és un institut pluridisciplinari al servei dels seus propis investigadors i de la resta de la comunitat científica. «La supercomputació ara és un dels pilars de la ciència i permet abordar problemes abans irresolubles», resumeix el seu director, Mateo Valero. El BSC, situat al campus de la Universitat Politècnica de

Catalunya (UPC) a Barcelona, treballa en àmbits tan dispars com la recerca de minerals, la predicció meteorològica i el disseny de proteïnes i avions. «La veritat és que estem

Mateo Valero, director: «S'ha de reconèixer els centres que generen més euros»

molt contents -diu Mateo Valero-. Significa molt per a nosaltres, ja que reconeix la tasca que estem desenvolupant des de fa més de sis anys. Crec que la idea del Severo Ochoa és excel·lent: no només s'ha de reconèixer els centres que produeixen més ciència, sinó els que generen més euros».

La inversió es destinarà essencialment a aprofundir en investigacions sobre medicina personalitzada -en col·laboració amb altres centres i hospitals-, inclouent-hi el desenvolupament de models computaritzats per al cor i el cervell. «Dels 22 centres finalistes, tenim programes conjunts amb 11», insisteix el director. El centre és gestionat per un consorci format pel ministeri (51%), per la Generalitat (37%) i per la UPC (12%). ■